

Výklad evanjelia na Kvetnú nedeľu; Mt 26, 14 – 27, 66

Jednotliví evanjelisti venujú pomerne veľkú časť svojich evanjelií opisu utrpenia a smrti Ježiša. Väčšinu majú spoločnú, ale sú časti v ktorých každý evanjelista má svoje vlastné postrehy. Každý evanjelista má totiž pred svojimi očami inú komunitu. Matúš začína svoje rozprávanie pašií pri poslednej večeri Pána:

„Keď sa zvečerilo, zasadol s Dvanástimi za stôl. A keď jedli, povedal: „Veru, hovorím vám: Jeden z vás ma zradí.“ Veľmi osmutneli a začali sa ho jeden po druhom vypytovať: „Som to ja, Pane?“ On odpovedal: „Kto so mnou namáča ruku v mise, ten ma zradí. Syn človeka síce ide, ako je o ňom napísané, ale beda človekovi, ktorý zradza Syna človeka! Pre toho človeka by bolo lepšie, keby sa nebol narodil.“ Aj jeho zradca Judáš sa opýtal: „Som to azda ja, Rabbi?“ Odpovedal mu: „Sám si to povedal.“ (Mt 26, 20 – 25)

V tomto úryvku sú dva detaily ktoré nás prekvapia. Prvý je ten, že všetci apoštoli sa jeden po druhom začali Ježiša pýtať : „Som to ja Pane“. Som to snáď ja, ktorý hádam chce aby si bol vylúčený zo spoločenského života, lebo si snáď narušoval duchovné tradície otcov? Je to veľmi zvláštne, pretože každý hádam vie, či je na strane Ježiša alebo nie. Preto je na mieste otázka prečo sa ho to pýtajú? Z kadiaľ pramení táto pochybnosť? „Som to snáď ja?“ Táto otázka ktorú si učenici kladú je veľmi konkrétna. Druhý detail ktorý stojí za povšimnutie je ten, že aj Judáš sa pýta tú istú otázku. A práve tento detail nám zachytáva iba Matúšovo evanjelium. Aj toto je zvláštne, pretože v tomto evanjeliu Ježiš Judášovi otvorene odpovedá. Doslovne hovorí: „*Ano, si to presne ty, ktorý ma zradí*“. Ak by to bol historický fakt, tak čo by sme očakávali? Asi to, že ostatní vyskočia a chytia Judáša a dajú mu „prúčku“ aby vedel ako sa správať. Lenže Pánova večera pokračuje pokojne ďalej.

Teda aké je poslanstvo ktoré nám evanjelista chce dať? Dvanásti sú zhromaždení vo večeradle. Je to večera medzi priateľmi, ktorí sa milujú a nie tými ktorí sa zradzajú. Sú tam ruky, ktoré jedia spolu z toho istého stola. Judáš sa nenechal osloviť. Tri roky ktoré bol s Majstrom nepochopil nový svet, ktorý prichádza s Ježišom. Bol príliš spojený so svojím chápaním Boha, náboženstva, hodnotami antického sveta a nakoniec zradil Ježiša. Otázka ktorú si musíme dávať stále – najmä tento týždeň. „Som to ja, Pane?“. Tento týždeň sa konfrontujeme s láskou Ježiša a pritom aj my môžeme byť presvedčení, že sme pokrstení, navštevujeme chrám, keď treba, tak vždy pomôžeme. Sme presvedčení, že s nami je všetko v poriadku. Aj Judáš stále chodil s Ježišom a aj on sa pýta: „Som to snáď ja?“ – je presvedčený, že je spravodlivý. Toto sa môže stať aj nám dnes. Byť presvedčení, že sme dôslední, autentickí, pravoverní kresťania. Ale polož si dnes otázku ktorú Ti Matúš dáva: „Som skutočný apoštol?“ Konfrontuj sa s Kristom, s jeho evanjeliom.

Keď sa ukončila večera Judáš prichádza do Getsemanskej záhrady s veľkým zástupom, aby Ježiša zajali. Jeden z apoštolov vytiahol meč. Matúš nám to rozpráva spôsobom veľmi jedinečným.

Tu jeden z tých, čo boli s Ježišom, vystrel ruku, vytasil meč, zasiahol ním veľkňazovho sluhu a odťal mu ucho. Ježiš mu povedal: „Daj svoj meč na jeho miesto! Lebo všetci, čo sa chytajú meča, mečom zahynú. (Mt, 26, 51-52)

Tu nachádzame taktiež odkaz ktorý spomína len Matúš: bezpodmienečné odmietnutie násilia. Ježiš zakazuje použitie zbraní na dosiahnutie spravodlivosti, na vytvorenie nového sveta. „Odlož meč“ ... nový svet sa nebuduje násilím. To robili antické kráľovstvá. Nový svet počíta s inou silou a to silou lásky v kontexte celého života. Prví kresťania pochopili veľmi dobre toto poslanstvo. Tertulian hovoril: „Odňatím meča z rúk Petra Ježiš odňal meč všetkým vojakom. Syn pokoja ide do boja v ktorom nie je dovolená ani len hádka. Ako roztrhne reťaze mučenia, trápenia? Ako to dokáže ten, kto sa nemôže pomstiť za nespravodlivosti ktoré mu boli urobené? Ale ako by sa mohol niekto ukázať s mečom a kopiau v ruke, ak srdce jeho Majstra bolo prebodnuté kopiau?“ Origenes hovoril: „My kresťania už nezdvíhame meče a oštepky, pretože vďaka Kristovi sme sa stali synmi pokoja.“

Teda kresťania zobrali tieto slová Krista veľmi vážne. Ten kto používa zbrane, musí ich odložiť, pretože inak nebol pripustený ku krstu, pretože učeník spoznáva iba jednu silu – silu lásky. Toto je sila, ktorá buduje nový svet.

Nasledujú dve skutočnosti z evanjelia, ktoré sú opäť spomenuté iba v Matúšovom evanjeliu.

„Keď Pilát videl, že nič nedosiahne, ba že pobúrenie ešte vzrastá, vzal vodu, umyl si pred zástupom ruky a vyhlásil: „Ja nemám vinu na krvi tohto človeka. To je vaša vec!“ A všetok ľud odpovedal: „Jeho krv na nás a na naše deti!“ (Mt 27, 19-25)

Tento úryvok sa v minulosti interpretoval rôzne. Aké je teologické poslanstvo týchto dramatických slov? Evanjelista píše tieto slová v polovici prvého storočia a opisuje čo sa stalo. Vnímal však aj súvislosti s korupciou kráľovských služobníkov, horlivosť zelótov, povstanie ľudu ktoré skončilo nakoniec zničením Jeruzalema a rozptýlením celého židovského ľudu do Rímskej ríše. Matúš dáva teologickú odpoveď. Hovorí, že tieto udalosti zasiahli môj ľud, pretože sme odmietli ponuku nového sveta, ktorú nám dával Ježiš. Spomeňme si, že Ježiš plakal nad Jeruzalemom práve preto, lebo sa mu nepodarilo zmeniť srdce ľudu. A neprijatie ponuky viedlo k dôsledkom. Kto sa oddeľuje od Krista, kto sa spolieha na mesiáša tohto sveta – toho, kto má ako svoje meradlo úspech slávu, moc, bohatstvo a schopnosť urobiť čokoľvek, tí môžu podľa Matúša očakávať rovnaké dôsledky ako izraelský ľud. Dôsledky budeme platiť my a aj generácie, ktoré prídu po nás.

A hľa, chrámová opona sa roztrhla vo dvoje odvrchu až dospodku. Zem sa triasla a skaly sa pukali. Otvorili sa hroby a mnohé telá zosnulých svätých vstali z mŕtvych. Vyšli z hrobov a po jeho vzkriesení prišli do svätého mesta a ukázali sa mnohým. Mt 27, 51 - 53

Nie je to novinárska reportáž zázračných udalostí. Sú to obrazy toho, čo nám evanjelista Matúš chce zobrazit', že sa reálne stalo na Kalvárii. Keď povieme reálna vec, tak predsa to nie je len to, čo naše oči vidia, čoho sa ruky dotýkajú. To je iba hmotná časť reality. Ale existuje aj realita, ktorá nie je hmotná a pritom nie je menej

skutočná. Naopak je viac reálna, viac skutočná aj keď sa očami nevidí. My sa často mýlime, pretože za skutočné považujeme iba to, čo je hmotné, zmyslové. Ak by bol niekto z nás na Kalvárii, čo by bol býval videl? Muža o ktorom niektorí hovorili, že je nevinný a teraz zomiera na kríži uprostred dvoch iných zločincov. Je toto realita, alebo skutočná realita je úplne niekde inde? Čo ak je až tam, čo oči nemôžu vidieť? Smrť Krista na kalvárii bol okamih, ktorý zmenil históriu ľudstva. Udalosť, ktorá znamenala najvyšší moment zjavenia Božej lásky. Čo robí evanjelista? Poslúžil si niekoľkými obrazmi, ktoré jeho poslucháči veľmi dobre rozumeli. Chce nám dať pred oči neviditeľnú realitu výnimočnej udalosti, ktorá sprevádzala zrod nového sveta.

Prvý obraz: „*Chrámová opona sa roztrhla*“ V celom odseku je niekoľko trpných skutočností, ktorými si evanjelista posluži, aby urobil viditeľným to, čo je neviditeľné. Aktívny subjekt je Boh. On je ten, kto roztrhol chrámovú oponu. Za chrámovú oponu mohol ísť kňaz iba jeden krát v roku s krvou baránkov a býkov aby túto krv vylial na skalu o ktorej verili, že drží zatvorenú priepasť nad vodami. Mal sa tak uzmiert' Boží hnev pred novou potopou. Tam, verili, že sa nachádza podnožka Božích nôh a jeho prítomnosť. Matúš nehovorí, že táto opona sa hmotne roztrhla. Hovorí, že iná opona – tá ktorá rozdeľovala ľudí od Boha, že tá sa roztrhla. Túto oponu Boh navždy roztrhol a teraz človek už má prístup do *Domu Otca* a vidí *tvár Otca*. Táto tvár už nemá žiadny závoj – všetky závoje sa navždy potrhali. Ježiš ktorý zomiera na kríži a ktorý sa vložil do rúk ľudí, sa zjavil ako Pán, ako Boh, ktorý iba a jedine láska. Toto je zmysel roztrhnutia chrámovej opony, pričom si Matúš poslužil opisom chrámovej opony.

Druhý obraz: „*Zem sa zatriasla*“. Rovnako na hore Sinaj zem sa triasla. Keď sa Boh dotýka života človeka, nastáva v jeho srdci zemetrasenie. Všetko to, čo v ňom existovalo doteraz tak padá. Bol to pád antického sveta a začiatok úplne nového sveta. Aj vo veľkonočné ráno sme svedkami ďalšieho zemetrasenia. Je to účinný spôsob ako povedať, že keď Boh vstúpi do života človeka, nič nezostane tak, ako to bolo predtým. Skúsme si predstaviť, čo by sa stalo keď by sme skutočne nechali vstúpiť Boha do nášho života: Jeho Slovo, jeho evanjelium? Je to skúsenosť, ktorú majú mnohí vo svojom živote. Do vzduchu sú vyhodené naše sny, náš spôsob ako sa správame k druhým, naše zatrpknutia. To všetko zostane otrasené slovom nášho Majstra. Potom sa začne úplne nový život, na úplne nových základoch, na hodnotách, ktoré nie sú viac totožné so starým antickým svetom – hľa toto je zemetrasenie, ktoré nastalo a ktoré nastáva dodnes vo svete. Svet už po smrti Krista nie je ten istý.

Tretí obraz: „*skaly pukali*“. Obraz skaly bol použitý prorokom Ezechielom. „*Vtedy im dám jednotné srdce a jednotného ducha vložím do ich vnútra. Odstránim z ich tela srdce kamenné a dám im srdce z mäsa, aby kráčali podľa mojich príkazov, zachovávali moje práva a konali podľa nich. Aby boli mojím národom a ja aby som bol Bohom.* (Ez 11, 19-20)

Srdcia z kameňa pukajú z toho, čo sa stalo na kalvárii, pretože človek sa musí porovnávať nie s tým kto má vo svete úspech, ale s tým človekom, ktorý je

rozoznaný Bohom ako jeho Syn, ktorý daroval život z lásky. Ak niekto toto kontempluje dostane nové srdce – Srdce Majstra.

Štvrtý obraz: „*otvorili sa hroby*“. Opäť odkaz na Ezechiela „*Nato mi povedal: „Syn človeka, tieto kosti, to je celý Izraelov dom. Oni hovoria: „Zoschli nám kosti, nádej nám odumrela, sme vykynožení.“ Preto prorokuj a povedz im: Toto hovorí Pán, Boh: Hľa, ja pootváram hroby, vyvediem vás z hrobov, ľud môj a vovediem vás do izraelskej krajiny. I budete vedieť, že ja som Pán, keď vám pootváram hroby a povyvádzam vás z hrobov, ľud môj. Vložím do vás svojho ducha, že ožijete, a dám vám odpočinúť na vlastnej pôde. A budete vedieť, že ja, Pán som to riekol a splnil,“ hovorí Pán.*“ (Ez 37, 11-14) Hmotne čo sa stalo? Text hovorí, že: „*po jeho vzkriesení prišli do svätého mesta a ukázali sa mnohým*“ Teda boli vzkriesení až po vzkriesení Krista – neboli teda iba znovuoživení tak, že by boli bývali opäť nútení zomrieť. Takto sa biblickým jazykom realizovalo to, čo poznáme z biblických prorociet. Keď Kristus zostúpil k zosnulým, tak vošiel so svojou víťaznou silou k mŕtvym aby ich voviedol do kráľovstva, ktoré nemá konca.

Evanjelista Matúš popisuje pomocou týchto obrazov to, čo sa reálne udialo na Kalvárii. Možno že fyzicky, očami účastníkov tejto drámy bolo toho vidieť oveľa menej. Matúš nám ale pomohol pochopiť pravdu, skutočnú realitu – tú ktorá sa potom dotýka rozhodnutí nášho života. ... Je ešte jedna udalosť, ktorá sa spomína iba evanjeliu sv. Matúša:

„Keď zradca Judáš videl, že Ježiša odsúdili, ľútosťou pohnutý vrátil tridsať strieborných veľkňazom a starším so slovami: „Zhrešil som, lebo som zradil nevinnú krv.“ Ale oni odvetili: „Čo nás do toho? To je tvoja vec!“ On odhodil strieborné peniaze v chráme a odišiel; a potom sa šiel obesiť. Veľkňazi vzali peniaze a povedali: „Neslobodno ich dať do chrámovej pokladnice, lebo je to cena krvi!“ Dohodli sa teda a kúpili za ne Hrnčiarovo pole na pochovávanie cudzincov. Preto sa to pole až do dnešného dňa volá Pole krvi. Vtedy sa splnilo, čo povedal prorok Jeremiáš: „Vzali tridsať strieborných, cenu toho, ktorého takto ocenili synovia Izraela, a dali ich za Hrnčiarovo pole; ako mi prikázal Pán.“ (Mt 27, 3 – 10)

Tento úryvok reprezentuje zónu temnoty, tajomna. Judáš potom ako odhodil 30 strieborných v chráme, tak si zvolil dramatickú smrť. Jeho smrť bola v kresťanstve interpretovaná tak, že je potrebné byť pozorný na rozhodnutia ktoré robíme, pretože aj keď len nevedome, predsa si môžeme zničiť svoj vlastný život tak, ako to urobil tento muž – Judáš. On tri roky počúval Ježiša a v istom okamihu sa od neho vzdialil. Nebolo to až v okamihu zrady. Vlastne jeho očami on nechcel Ježiša zradiť, ale ho vydal do rúk cirkevných autorít. Zdá sa, že podľa toho ako o ňom hovoria Peter, Pavol a ostatní apoštoli, akoby medzi apoštolmi nikdy nemal priateľa. Čo sa mu mohlo stať? Počúval Majstra, ale nezmenil svoje koncepcie o Mesiášovi. To ho priviedlo k myšlienke, že Ježiš je osobou nebezpečnou pre inštitúciu vtedajšieho duchovného sveta, pretože vzdaloval ľudí od tradícií otcov. Videli, že Ježiš bol odmietaný duchovnými autoritami, ale keďže im veril v istom okamihu im ho vydal, pretože Ježiš skutočne „zatriasol“ svetom. V istom okamihu, keď Judáš začal mať výčitky, začal sa cítiť sám a v tomto pocite sa rozhodol zdôveriť opäť nesprávnym

osobám. Kňazom chrámu. Oni si Judášom poslúžili, ale teraz o neho nemali záujem. Povedal by som, že Judáš si zmýlil spovedníka. Ak by bol býval prišiel ku Kristovi, jeho život by bol skončil inak. Judáš sa rozhodol nedôverovať Kristovi a tak urobil jedno chybné rozhodnutie za druhým. Aspoň vtedy, keď si uvedomil svoju chybu mal sa utiekať ku Kristovi nie ku svojim nepriateľom. Zachránil by si tým život.

Posledný úsek evanjelia, ktorý spomína iba Matúš je nasledovný:

Na druhý deň, ktorý bol po Prípravnom dni, zhromaždili sa veľkňazi a farizeji k Pilátovi a hovorili: „Pane, spomenuli sme si, že ten zvodca, ešte kým žil, povedal: »Po troch dňoch vstanem z mŕtvych.« Rozkáž teda strážiť hrob až do tretieho dňa, aby azda neprišli jeho učeníci a neukradli ho a nepovedali ľudu: »Vstal z mŕtvych,« a ostatné klamstvo by bolo horšie ako prvé.“ Pilát im povedal: „Máte stráž; choďte a strážte, ako viete!“ Oni šli a hrob zabezpečili: zapečatili kameň a postavili stráž. (Mt 27, 62 – 66)

Keď Boží syn prišiel na tento svet, vládari hneď začali chápať hrozbu ktorú pre ich kralovanie predstavoval. Vidíme Herodesa Veľkého ktorý sa ho snažil okamžite zabiť, pretože sa dovtípil, že sa začína kralovanie niekoho iného. Antické kralovstvá boli založené na sile, násilí, ľstivosti, zneužití právomocí, nespravodlivosti. Na týchto silách sú postavené kralovstvá sveta aj dnes. A v čase dejín vstúpil niekto, kto dal začiatok niečoho nového. A toto nové kralovstvo, práve svojou slabosťou trasia antickými kralovstvami. Tie nechcú zaniknúť a teda reagujú tak ako sa to stalo s Ježišom. Vládovia toho času – politickí a aj duchovní - sa dokázali spojiť aby dali dokonca k Ježišovmu hrobu vojenskú stráž. Iba evanjelista Matúš nám hovorí, veľkňazi neboli spokojní. Mysleli by sme si, že sa upokoja, pretože pre nich už definitívne skončila táto epizóda a môžu oslavovať víťazstvo nad tým, kto ohlásil nové kralovstvo. Ale nie. Prichádzajú k Pilátovi a navrhujú mu: „*Musíme strážiť hrob*“. Chcú definitívne zatvoriť ten hrob. Stráž pri hrobe je symbolom moci tohto sveta, ktorá potom čo oslávila vlastné víťazstvo sa pokúša udržať v kralovstve mŕtvych aj darcu a Pána života. Čo sa stalo? Táto ľudská sila sa nedovtípila, že sa konfrontuje s Božou mocou. Uvidíme to na Veľkú noc, keď anjel otvorí hrob a nikto už nebude môcť znovu odsunúť skalú ktorá ho zatvárala naspäť. Vojaci zostanú strnulí zo svetla, ktoré pochádza z hora a neskôr zmiznú. Vojaci sú obrazom tých, ktorí chcú obhájiť starý svet. Môžeme to byť aj my – hoci by sme si to nemuseli ani uvedomovať. Aj my často chceme chrániť svet ktorý bol doteraz, avšak Kristus na Kalvárii starý svet definitívne zručil.

Všetkým želám požehnaný Veľký týždeň!

Autor: Fernando Armellini <https://www.youtube.com/watch?v=ZJWWRUMaBzU>

Preklad: Marek Iskra. Katechézy sú dostupné aj na stránkach

<http://rodinabb.sk/liturgia-rodiny/>